

EU:N NIMISUOJAJÄRJESTELMÄ JA SEN MAHDOLLISUUDET

Marjo Särkkä-Tirkkonen

HY/Ruralia-instituutti

Suomen lehmästä EU-nimisuojuattu brändi, Ahlmanin koulu 7.6.2013, Tampere

- Taustatietoa nimisuojajärjestelmästä
- Slow Food, Ark of Taste ja Presidia
- Case Suomen lehmä

EU:lla kaksi laatujärjestelmää maataloustuotteille ja elintarvikkeille:

- luomutuotantoa koskeva ja
- maataloustuotteiden ja elintarvikkeiden nimiä suojaava EU:n **nimisuojajärjestelmä**.

- Nimisuojausjärjestelmän tavoitteena on
  - edistää monipuolista maataloustuotantoa
  - suojata tuotenimiä väärinkäytöltä ja jäljittelyltä sekä
  - antaa kuluttajille tietoa tuotteen erikoisluonteesta.
- Nimisuojaus heti voimassa kaikissa EU-maissa ja sopimusten kautta kolmansissa maissa

KOLME TAPAA SUOJATA TUOTENIMITYYS

1. SUOJATTU ALKUPERÄNIMITYYS (SAN/ PDO)

Tuotannon, jalostuksen
JA käsittelyn
tapahduttava rajatulla
alueella.

2. SUOJATTU MAANTIETEELLINEN MERKINTÄ (SMM/PGI)

Tuotannon, jalostuksen
TAI käsittelyn
tapahduttava rajatulla
alueella.

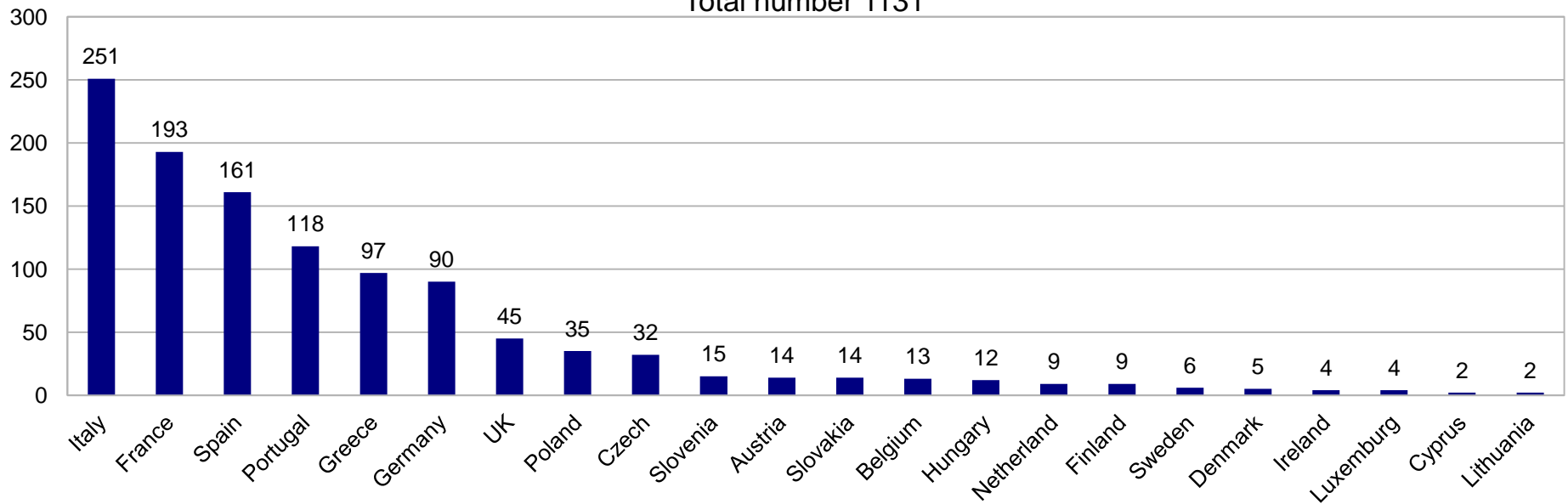
3. ERITYISLUONNETTA KOSKEVA TODISTUS (APT/TSG)

Perinteisen
valmistusmenetelmän,
koostumuksen tai raaka-
aineiden suojaaminen.

Number of the protected names by country in DOOR register
17.4.2013
Total number 1131

Maataloustuotteet ja elintarvikkeet (509+510/2006)

■ Suomalaiset tuotteet:

- Lapin Puikula-peruna (SAN), vuonna 1997
- Sahti (APT), vuonna 2002
- Kalakukko (APT), vuonna 2002
- Karjalanpiirakka (APT), vuonna 2003
- Kainuun rönttönen (SMM), vuonna 2008
- Lapin poron liha (SAN), vuonna 2009
- Lapin poron kuivaliha (SAN), vuonna 2010
- Lapin poron kylmäsavuliha (SAN), vuonna 2011
- Kitkan Viisas (SAN), vuonna 2013
- **Komission käsittelyssä Puruveden muikku (SMM), v. 2013 loppupuolella**

- Marjalikööreillä ja vodkalla on myös olemassa nimisuoja
  - **Väkevät alkoholijuomat (110/2008)**
    - "Finnish Berry/Fruit liqueur" ja "Suomalainen vodka/Finsk vodka/Vodka of Finland"
  - Käyttö markkinoinnissa ollut vähäistä

RESURSSIT hakemusten käsittelylle Suomessa

■ MMM

- Yksi virkamies, n. 10 % työajasta
- Lisäresursseja ei luvassa

■ -> alueelliset toimijat avainasemassa!

■ -> tilaa suomalaisille tuotteille olisi ja nimisuoja-asia kaipaa aktivointia

Sytä suomalaisten hakemusten vähäisyyteen

(Maija Heinonen, MMM)

- Historiallinen tausta erilainen kuin mitä Keski- ja Etelä-Euroopassa
- Suomi harvaan asuttu maa, vaikea saada lisäarvoa nimisuojausten avulla
- Meillä tuotteet suojattu tavaramerkkeinä, tuotteiden markkinoinnissa käytössä useita kotimaisia laatumerkkejä
- Hakemus- ja rekisteröintimenettely ollut monimutkainen, hakemusten käsittely komissiossa kestänyt vuosia

HYÖDYT (Hy/Ruralia-instituutin selvitys: Turpeinen, M., 2011)

- Suurin etu väärinkäytöltä suojaaminen
- Tunnettuutta (tuotteelle , alueelle) saavutettu etenkin nimisuojan saamisen aikoihin
- Ulkomaiset matkailijat tunnistavat usein merkinnän
- Ruokamatkailussa hyödyntäminen
- Koettiin kehittävän tuotteiden laatumielikuvaa ja alueiden symbolista arvoa
- Nimisuojuustuotteiden kollektiivinen maine hyvä

- Ilmainen hakuprosessi
  - välillisiä kuluja, esimerkiksi
    - liittyvät tuottajaryhmittymien järjestäytymiseen,
    - eritelmän laatimiseen sekä
    - sijoitukseen tuotannon kehittämiseksi eritelmän mukaiseksi.

- Pitänyt tuottajahinnan vakaana pitkällä aikavälillä

Joitakin faktoja

- Maatalousperäisten nimisuojattujen tuotteiden myynnin arvo (whole sale value)
  - v. 2010 15,8 mrd € (v. 2007 14,2 mrd €)
    - n. 60 % myydään omassa maassa
    - n. 20 % muihin EU-maihin
    - n. 20 % kolmansiin maihin
  - 53,4 mrd € myynnin arvo, kun mukana myös viinit ja väkevät alkoholijuomat
  - Tuotteiden hinta keskimäärin 2,23 kertainen vastaaviin tavanomaisiin verrattuna

Lähde:Chever, T, Renault, C., Renault, S.,& Romieu, V.2012. Value of production of agricultural products and foodstuffs, wines, aromatised wines and spirits protected by a geographical indication (GI). Tender n° Agri–2011–Eval–04. Final report.

Hyötyä muissa maissa

■ Jean-Louis Buër/INAO Ranska

- Food Quality Forum, Bryssel 11/2011

■ Ranska

- Nimisuojatuotteiden osuus 9 % maataloustuotteiden liikevaihdosta
- Bressen kana 4 krt. korkeampi hinta
- Nimisuojattujen oliiviöljyjen hinta 30 % korkeampi
- Nimisuojatuilla maitotuotteilla 50 % korkeampi hinta

- Mahdollisuus hakea tukea sekä kansallisesta että EU:n menekinedistämisrahoista, myös maaseudun kehittämisvaroista
  - Suomalaiset hakijaryhmittymät eivät ole hakeneet tukea käytännössä ollenkaan

- Maan nimi voi nyt olla maantieteellisenä nimenä
- Suomella toistaiseksi eniten Pohjoismaista nimisuojaattuja tuotteita DOOR-rekisterissä
- Tanska nyt aktivoitunut
  - Ovat hakemassa nimisuojaajaa mm. marjaviineille
  - Dansk svinekød

Case Suomen Lehmä

- Rodulle ei voi hakea suojausta, mutta tuotteelle kyllä
  - **Luokka 1.1. Tuore liha**
    - 135 tuotetta
  - **Luokka 1.2. Lihavalmisteet (kuumennetut, savustetut, suolatut jne.)**
    - 131 tuotetta
  - **Luokka 1.3 Juustot**
    - 205 tuotetta
  - **Luokka 1.4 Muut eläinperäiset tuotteet (munat, hunaja, erilaiset maitotuotteet paitsi voi jne.)**
    - 32 tuotetta

- DOOR-rekisterissä mahdollisia esimerkkihakemuksia
  - **Luokka 1.1. Tuore liha**
    - Taureau de Camargue, Ranska
      - Camarguen härän liha
    - Tanska jättänyt hakemuksen 12/2012 *Dansk Svinekød*
  - **Luokka 1.2. Lihajalosteet**
    - Jamon de Tereul, Espanja
    - Prosciutto di Parma, Italia
    - Newmarket sausage, Iso-Britannia

■ Luokka 1.3 Juustot

- Roquefort, Ranska
- Mozzarella Campana di Bufala, Italia
- Feta, Kreikka

■ Luokka 1.4 Muut eläinperäiset tuotteet (munat, hunaja, erilaiset maitotuotteet paitsi voi jne.)

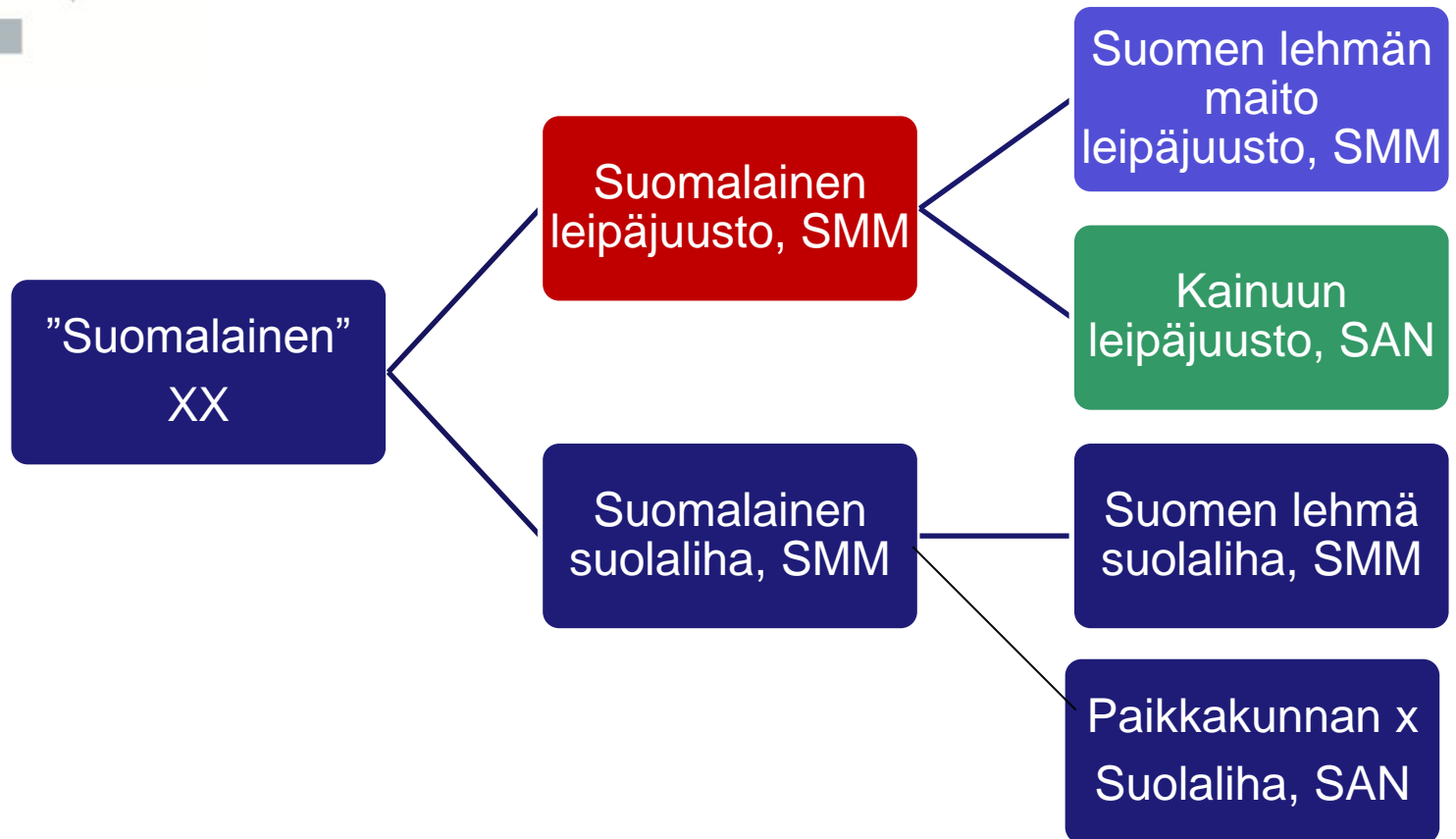
- Ricotta -juusto, Italia

- <http://ec.europa.eu/agriculture/quality/door/list.html;jsessionid=pL0hLqgLXhNmFQyFI1b24mY3t9dJQPflg3xbL2YphGT4k6zdWn34!-370879141>

STRATEGISTA AJATTELUA...

Muita kansainvälisiä alkuperää ilmentäviä merkkejä/tietopankkeja

- Ark of Taste ja Presidia
  - Slow Food-yhteisö
  - Mahdollista listata rotu tai lajike

■ Presidia

■ Kriteerit

- uhkana sukupuuttoon kuoleminen
- osa tietyn ryhmän identiteettiä
- perinteisesti tuotettu sillä tuotantoalueella, jossa sen Presidi-tuottajatkin sitä nykyisin tuottavat.
- tuotantomäärän tulee olla rajallinen ja tuottajien pieniä.
- tuotteen tulee olla laadukas ja Slow Food filosofian mukainen -> tarkastukset
- Tuotteita satoja
- [http://www.slowfoodfoundation.com/presidia/84/guide-](http://www.slowfoodfoundation.com/presidia/84/guide-lines)

lines

19 Presidia of

Name	Nation	Tipology
Karakachan Sheep	Bulgaria	Breeds and animal husbandry
Blue Egg Chicken	Chile	Breeds and animal husbandry
Barèges-Gavarnie Mutton	France	Breeds and animal husbandry
Breton Pie Noir Cow	France	Breeds and animal husbandry
Gascon Chicken	France	Breeds and animal husbandry
Gascony Mirandais Ox	France	Breeds and animal husbandry
Noir de Bigorre Pig	France	Breeds and animal husbandry
Limpurg Ox	Germany	Breeds and animal husbandry
Molo Mushunu Chicken	Kenya	Breeds and animal husbandry
Chaam Chicken	Netherlands	Breeds and animal husbandry
Drenthe Heath Sheep	Netherlands	Breeds and animal husbandry
Kempen Heath Sheep	Netherlands	Breeds and animal husbandry
Lakenvelder Cattle	Netherlands	Breeds and animal husbandry
Villsau Sheep	Norway	Breeds and animal husbandry

■ Ark of Taste, Makuarkki

- laadukkaiden ruokatuotteiden tietopankki
- tavoitteena on
  - koota kaikkialta maailmasta tietoja paikallisia ruokakulttuureita edustavista uhanalaisista eli katoamisvaarassa olevista ruoista ja ruokien raaka-aineista.
  - katoamisvaaran taustalla voi olla esimerkiksi tehomaatalous tai valmisruokien kasvanut tarjonta
- Makujuen Arkkuun viety 1173 tuotetta (6.6.2013).
- Näistä yksi tuote (kalakukko) on Suomesta.
- Globaali tavoite saada Makujuen Arkkiin 10 000 tuotetta.

- http://www.slowfoodfoundation.com/pagine/eng/arca/cerca.lasso?-id_pg=36.

204 products

You searched:

Category: Breeds

Name	Country	Category
Three-banded armadillo	Argentina	Breeds
Yacaré	Argentina	Breeds
Dairy Shorthorn cattle breed	Australia	Breeds
Wessex Saddleback Pig	Australia	Breeds
Forest sheep	Austria	Breeds
Krainer Steinschaf	Austria	Breeds
Sulmtaler chicken	Austria	Breeds
Tyrolean Grey Cattle	Austria	Breeds
Waldviertler Blondvieh	Austria	Breeds
Karakachan Sheep	Bulgaria	Breeds
Canadienne Cow	Canada	Breeds
Chanteclair chicken	Canada	Breeds
Tamworth Pig	Canada	Breeds
The Great Plains Bison	Canada	Breeds
Blue egg chicken	Chile	Breeds
Giant Istrian Ox	Croatia	Breeds
Barèges-Gavarnie Mouton	France	Breeds
Béarnaise	France	Breeds
Berrichon de l'Indre lamb	France	Breeds
Black hen of the Berry	France	Breeds
Bretonne Pie Noir Cow	France	Breeds

Yhteenvetoa

- Hyvä maine voi olla osa laatua
- Kollektiivisesta laatumielikuvasta hyötyminen
- Paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla samanaikaisesti toimivat merkit alkuperälle
  - Matkailukytkös

